

6. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою від 29.11.1985.

7. Резолюція 2858 (XXVI) Генеральної Ассамблеї ООН «Права человека при отправлении правосудия» от 20.12.1971.

8. Москвич Л.М. Вплив практики Європейського суду з прав людини на судову практику національних судів. *Наукове життя*. Вип. 27. 2014. С. 328.

9. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

УДК 342.72/.73 (043.2)

Головко А.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЩОДО ПРАВА НА ПОВАГУ ДО ПРИВАТНОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Питання, що підпадають під статтю 8 стосовно «права на повагу до приватного життя», часто викликають палкі дебати. З одного боку, можлива причина у тому, що «приватне» життя – загальна основа, щось природне, що не потребує обговорення. Переважній більшості законослухняних громадян звичайно не потрібно хвилюватися, що влада буде їх катувати, розстрілювати, або, якщо справа стосується кримінального обвинувачення, позбавляти доступу до правосуддя. Якщо глянути з більш академічної точки зору, саме тут постає питання про межу між правом людини вибирати, де, з ким і як вона проводить своє життя, і тією сферою, яку буде контролювати і регламентувати державна влада [1].

Як згадувалося вище, стаття 8 включає, крім права на повагу до «приватного» життя, також права на повагу до «сімейного» життя, «житла» і «кореспонденції».

Приватне життя охоплює питання репутації, право на зображення та використання фото людини, захист персональних даних, випадки

відеозйомки людини як у публічних, так і не публічних місяцях, відеонагляд за особою, відстеження пересування особи. Право на захист свого зображення є одним із елементів розвитку людини. У низці справ Європейський суд визнавав застосовність статті 8 до відеозйомки людей органами влади та передання відповідних матеріалів журналістам [2]. Збереження персональних даних, що мають відношення до приватного життя, підпадає під дію статті 8. Сюди ж відноситься захист медичних даних.

Сімейне життя в трактуванні статті 8 включає зв'язки між родичами, наприклад, між батьком, матір'ю і дітьми усередині одного шлюбу, а також між бабусею, дідусем і онуками. Не робиться різниці між «оформленою за законом» і «не оформленою за законом» родиною. Стаття 8 гарантує право на повагу до сімейного життя. Це положення не дозволяє особам вимагати права на сімейне життя, наприклад, шляхом вступу у шлюб чи шляхом одержання можливості мати дітей. Воно не ставить за обов'язок державі надавати іноземному громадянину в'їзд на свою територію з метою створення там нових сімейних відносин [1].

Термін «житло» в тлумаченні Європейського суду означає насамперед місце, де особа мешкає на постійній основі або систематично, де вона є «вдома». Тобто наголос робиться на аспекті важливості об'єкту (помешкання) для особи, задоволення її потреб, наявності зв'язку з певним приміщенням як з місцем, де особа «вдома». Відповідно, чи становить конкретне місце проживання чи перебування житло, що захищається статтею 8 Конвенції, залежить від фактичних обставин, а саме наявності достатнього та постійного зв'язку з конкретним місцем. Наприклад, якщо заявник називає своїм житлом приміщення, в якому він ніколи або майже ніколи чи давно не жив, може бути так, що зв'язки з цим житлом настільки послабшали, що перестали порушувати будь-яке питання за статтею 8.

Захист права на повагу до кореспонденції в розумінні пункту 1 статті 8 має на меті захист конфіденційності спілкування як приватного, так й професійного характеру. При цьому зміст кореспонденції для застосовності цієї статті не має значення. Захист відноситься до засобів комунікацій, а не до їхнього змісту. Право на повагу до «кореспонденції» є правом на комунікацію з іншими людьми, що не переривається і залишається конфіденційною. Поняття «поваги до кореспонденції» охоплює конфіденційність не лише змісту розмови, але і особи співбесідника, частоту контактів, дати, тривалість розмов і номери, що набирались [2, с. 58].

Для застосування частин 1 та 2 статті 8 в практиці ЄСПЛ вироблено розгалужений тест. Він допомагає оцінювати, чи було порушення поваги до приватного й сімейного життя. Спершу ЄСПЛ встановлює

прийнятність (чи підпадає певне відношення під дію частини 1 статті 8). Після цього переходить до аналізу того, яке саме зобов'язання держави (позитивне чи негативне) є предметом розгляду. Якщо зобов'язання є позитивним, ЄСПЛ аналізує, чи були вчинені державою достатні дії для відвернення порушення або відновлення прав. Порушення негативного обов'язку означає активне втручання та піддається аналізу на законність, наявність законної мети й пропорційність обмежень (хоча лише перший і другий критерії відзначаються дієвістю) [3].

Література

1. Право на повагу до приватного життя відповідно до статті 8 Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод. URL: <http://khpg.org/1094815937>.

2. Міжнародні стандарти прав людини / В. Лутковська, І. Кушнір, Ж. Лук'яненко, Б. Крикличенко. Київ: Український інститут з прав людини, 2019. 145 с.

3. Ємчук Л.В. Право на повагу до приватного і сімейного життя в практиці Європейського суду з прав людини. *Міжнародне приватне право*. № 8. С. 117–122.

УДК 342.7 (043.2)

Дорошко О.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Токарева К.С., к.ю.н., доцент

ПРАВА ЛЮДИНИ

Право – це вимога, про яку ми справедливо заявляємо. Я маю право на товари в магазинному кошику, якщо я за них заплатив. Громадяни мають право обирати президента, якщо це гарантовано конституцією їхньої країни, а дитина має право відвідати зоопарк, якщо її батьки це їй пообіцяли. На все це люди вправі розраховувати при умові, що інша сторона дала відповідні обіцянки або гарантії.

Однак права людини – це вимоги вищого рівня, які мають одну відмінність. Вони не залежать від обіцянок або гарантій іншої сторони. Право людини на життя не залежить від обіцянки іншої людини не вбивати цю людину: життя його може від цього залежати, але не право на життя. Його право на життя залежить тільки від одного: а саме, від того, що він людина.

Ідея того, що люди володіють невід'ємними правами, корениться в багатьох культурах і стародавніх традиціях. Численні приклади